

**การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30**
**The Method Progression Development to Model Sufficiency
Institution Belong to High School Education office Area Zone 30**

อดิศร บุญโนนแต่¹, เบ็ญจวรรณ ชุตินุเดช²

Adisorn Boonnonthae¹, Benjawan Chutichudet²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 58 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ 1) สภาพปัจจุบัน 2) ปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.73 และ 0.67 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสัมพัทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทาง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Condidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Department of Agricultural Technology Faculty of Technology, Mahasarakham University

กายภาพและด้านบุคลากร ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ส่วนสภาพปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 1) มีการดำเนินงานโดยประชุมครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาทุกมิติ 2) สนับสนุนให้บุคลากรน้อมนำหลักคิด และหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารและครูถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ส่งเสริมให้ครูได้เป็นวิทยากร เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้นักเรียนถอดบทเรียนจากการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย 1) มีการดำเนินงานโดยประชุมครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือ เกี่ยวกับการเรียนรู้อะไรและแหล่งเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง โดยจัดทำโครงการ และการปรับใช้อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างฐานการเรียนรู้ และแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้ โดยแต่งตั้งครูและนักเรียนแกนนำแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) จัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ประจำฐานการเรียนรู้ และจัดให้มีห้องศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ด้านที่ 3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย 1) มีการดำเนินงานโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้และขอรับการสนับสนุนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เชิญชวนและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาอื่นมาศึกษาดูงาน โดยการสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่าย และจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางาน เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนที่ต้องการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา 3) จัดระบบการรับการศึกษาดูงาน และจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหว

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเงื่อนไขความสำเร็จของการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ 4) ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างแรงจูงใจรักและศรัทธาในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และ 5) ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน มีจิตอาสา มุ่งมั่น ท่วมเท เสียสละ เพื่อสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จ สำหรับผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า โดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ระดับมาก เช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ

Abstract

The research has an objectives to study present situation and problem of model sufficiency institution institution for school belong to High School Education office area zone 30. The sampling groups to use in research were 58 people, included 29 administrators and 29 teachers who respond master sufficiency academy, which obtained from specially selection. The instruments that used for researching was questionnaires. There was 2 parts; 1) present situation and 2) problem an implementation guideline to master sufficiency academy for school belong to High School Education office area zone 30 which were 5 levels, and got confidence all copies 0.73 and 0.67. The data analyze by finding the means and standard deviation. In interview form, data analyze by content analysis. In assessment form, data analyze by mean finding and standard deviation.

The research results were as follow :

1. The present situation of model sufficiency institution for school belong to High School Education office area zone 30. All of them were at the high level. When considered in parts, found that it was 2 parts at the high level; physical environment management and personnel. Another was at the medium level; outside work unit relationship. The problems an implementation guideline to master sufficiency academy for school under the secondary educational service area office 30. All of them were at the medium level. When considered in parts, found that it was a parts at the medium level; outside work unit relationship. Others were 2 parts at the less level; physical environment management and personnel.

2. The method progression development to model sufficiency institution belong to High School Education office area zone 30 included 3 parts; 1. Personnel with 1) implementation by meeting teachers, ruler, and institution members to realize in sufficiency economics through institution by getting philosophy principle of sufficiency economics to guideline in school administration and education management in all dimensions, 2) support the personnel to take an idea principle and practical along with sufficiency economics to school and develop forever to master sufficiency academy by practically meeting setting for executives and teachers to transfer experience and changing knowledge about life follow to sufficiency economics and setting activities about knowledge renovation principle of sufficiency economics philosophy, and 3) support the teachers to be lecturers to communicate and disseminate the knowledge. Every teacher should set the plan about knowledge management and setting activities about knowledge renovation principle of sufficiency economics and the students should lesson translate from knowledge renovation principle of sufficiency economics. 2. Physical environment management with 1) implementation by meeting of teachers, ruler, and institution members to increase understanding and ask for cooperation about the basic of learning and learning source that conform to community attendant lessons by setting the project and adjusted building & places, environment situation according to sufficiency economics philosophy principle, 2) develop cleaning environment, cool and nice, setting to learning places, setting basic learning and diagram of learning places by setting teachers and students to respond the learning of sufficiency economics philosophy and 3) do the media to accompany of learning regular to basic learning and setting all center rooms to have progressive data of moving institution in sufficiency economics philosophy. 3) Outside work units with 1) progressing by joining collaboration to each work unit for supporting in movement of sufficiency economics philosophy, 2) cordially invitation and make chance to other institutions to see their jobs by building net works and setting agreement of jobs development to be nurse of giving institution advice those need to evaluate to be sufficiency institution and the center of learning along with sufficiency economics philosophy about learning, 3) setting works visiting, setting the public relationship journal about movement and moving drive of sufficiency economics philosophy, and condition of success in progressive to master sufficiency academy, 4) The administrator must have leadership existence, to be practical sample of following sufficiency economics philosophy, building the incentive and faith in progressive to master sufficiency academy, 5)

administrators, teachers, the basic institution members, and community have volunteer mind, attempt, do one's best, sacrifice to make volunteer mine happen in learners seeking knowledge by themselves follow the philosophy of sufficiency until success. For developing an implementation guideline to master sufficiency academy for school belong to High School Education office area zone 30 assessed by experts and people involves showed that it was suitable and possible as a whole at the high level.

Keywords : Development Guidelines, Master sufficiency academy

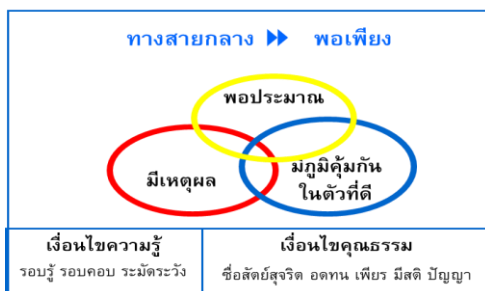
บทนำ

จากภาวะวิกฤตปัญหาทางการเมือง ความผันผวนทางการเมือง ความเสื่อมโทรมทางสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม ยังผลให้เกิดภาวะวิกฤตทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวพระราชดำริในการพัฒนาประเทศ ที่ประชาชนชาวไทยถือว่าเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ภายใต้ชื่อ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาว

ไทยมานานกว่า 30 ปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล ดังพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ และมีความสุข โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาที่สมดุล ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล ในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชา และการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกรอบในการคิด และการกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกมิติชีวิตทุกภาคส่วน และทุกด้านของการพัฒนา เพื่อสังคมส่วนรวมจักได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1)

สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน
ด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

นำสู่

ภาพประกอบ 1 แสดงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ใน
สถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. 2554 : 12)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง (ถวัลย์ มาตรฐาน. 2550 : 33) โดยเป็นแนวทางที่เน้นการเจริญเติบโตที่ค่อยๆ พัฒนาขึ้นตามศักยภาพที่มีอยู่จริง อย่างมีเหตุผล เป็นขั้นตอนด้วยความมั่นคงและเตรียมพร้อมด้วยความไม่ประมาทในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งทางบวกและทางลบ นับเป็นกระบวนการมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง มากกว่าการสร้างความสำเร็จเติบโตอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ที่ลอกเลียนแบบมาจากรูปแบบการพัฒนาสังคมอื่นๆ โดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ ซึ่งการมุ่งเน้นแต่ผลลัพธ์ในระยะสั้น มากกว่าความยั่งยืนของการพัฒนาเป็นการเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนทั้งหลายที่โอกาสเกิดขึ้นได้มาก ประชาชนชาวไทยทุกระดับในทุกภาค

ส่วนของสังคม ได้ย้อนกลับมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ อย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 2) ซึ่งในแนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการฝึกให้คิด พูด ทำ อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผลไม่ประมาท โดยใช้สติปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคูณค่าความเป็นไทย ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่น และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2550 : 2)

การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 -

2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันทั้งประเทศได้นำแนวคิดที่ว่าด้วย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาพื้นฐานของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเป็นแผนบูรณาการแบบองค์รวม คือ มีการเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์เป็นกระบวนการเดียวกัน คำนี้ถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่สุด ตลอดจนมีการผสมผสานวิทยาการสมัยใหม่ให้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านศักยภาพทางวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งในการก้าวไปสู่ความพอเพียง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนี้ถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และการกระทำ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์โดยการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน อันจะทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง และประเทศชาติมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตรา โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 2-3)

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะต้องมีความมุ่งเน้นการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่ดี เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่นในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ จะได้แนวทางดำเนินงานเข้าสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และจะเป็นแนวทางให้สถานศึกษาพอเพียงพัฒนาสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นระดับคุณภาพที่จะพัฒนาไปสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานสถานศึกษาพอเพียงในสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 29 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 58 คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ

2. พัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ โดยนำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการ ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ 3 โรงเรียน ร่างแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7

คน ตรวจสอบและเสนอแนะแนวทาง โดยการสนทนากลุ่ม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานสถานศึกษาพอเพียง ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานสถานศึกษาพอเพียงในสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 29 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 58 คน

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 58)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนา

แนวทางดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียง
ต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ผลการศึกษา

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสู่
สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
มัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่
ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการ
จัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้าน
บุคลากร ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง
คือด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
ส่วน สภาพ ปัญหา การดำเนินงานสู่
สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
มัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีปัญหาอยู่ใน
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้าน
ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก อยู่ใน
ระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้าน
บุคลากร ตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานสู่
สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
มัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ
ด้านที่ 1 ด้านบุคลากรประกอบด้วย 1) มีการ
ดำเนินงานโดยประชุมครู ผู้ปกครองและ
คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสร้างความ
ตระหนักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยน้อมนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น
แนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการ
จัดการศึกษาทุกมิติ 2) สนับสนุนให้บุคลากร
น้อมนำหลักคิด และหลักปฏิบัติตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และ
พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นสถานศึกษา
พอเพียงต้นแบบ โดยจัดประชุมเชิง
ปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารและครูถ่ายทอด
ประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการ
ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงและการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง และ 3) ส่งเสริมให้ครูได้เป็น
วิทยากร เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้
ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัด
กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง และให้นักเรียนถอด
บทเรียนจากการเรียนรู้บูรณาการหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านที่ 2 ด้าน
การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ประกอบด้วย 1) มีการดำเนินงานโดยประชุม
ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อสร้าง
ความเข้าใจและขอความร่วมมือ เกี่ยวกับ
ฐานการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้
สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ในการ
เสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง โดย
จัดทำโครงการ และการปรับใช้อาคาร
สถานที่สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนา
สภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม
จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างฐานการเรียนรู้ และ
แผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้ โดยแต่งตั้งครูและ
นักเรียนแกนนำแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

เพื่อรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) จัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ประจำฐานการเรียนรู้ และจัดให้มีห้องศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ด้านที่ 3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย 1) มีการดำเนินงานโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้และขอรับการสนับสนุนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เชิญชวนและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาอื่นมาศึกษาดูงาน โดยการสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่าย และจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางาน เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนที่ต้องการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา 3) จัดระบบการรับการศึกษาดูงาน และจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเงื่อนไขความสำเร็จของการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ 4) ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างแรงจูงใจรักและศรัทธาในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ 5) ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชื่นพื้นฐาน ชุมชน มีจิตอาสา มุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ เพื่อสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จ สำหรับผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานสู่

สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า โดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ระดับมาก เช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ชัดเจน โดยให้หน่วยงานในสังกัดและในกำกับ ร่วมประสานความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากร เครือข่าย การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจนำสู่การปฏิบัติ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางทุกระดับ ประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ติดตามประเมินผล โดยการพัฒนาดัชนีตัวชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่การรายงานความก้าวหน้าการ

ดำเนินการประเมินผลนักเรียน ตลอดจนการเชื่อมโยงผลงานของครูและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความเอาใจใส่ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ปรากฏผลดังนี้อาจเป็นเพราะการจัดการสภาพแวดล้อมมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะมีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียน และต้องใช้ชีวิตเพื่อหาประสบการณ์ในวันหนึ่งๆ มากกว่าอยู่ที่บ้านจึงสมควรเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ ในการจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดี เหมาะสม เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของนักเรียนให้ดีที่สุดจากความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้เพราะในสภาพปัจจุบันของสถานศึกษามีภารกิจในหลายด้าน ตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงศักดิ์ โฉมเฉลา (2557: 183-193) พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของดลนภา ท่วมยัง (2556 : 35-46) พบว่า มีการดำเนินการของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาขนาดเล็กมีจุดแข็งคือ มีแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และผลการวิจัยของตรีศูล พงษ์พันธ์ (2552 : 84 - 86) พบว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับหน่วยงานภายนอก จนไม่สามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม และมี

ประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หรือรับการสนับสนุนเพื่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และไม่มีประสบการณ์ในการรับสถานศึกษาอื่นมาศึกษาดูงาน จากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้ปัญหาการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสาครมหาหิงค์ (2555 : 163 – 171) พบว่า สภาพการปฏิบัติในภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของเพ็ญณา ธีรทองดี (2553: 81- 95) ได้ศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า สถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. แนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งได้จากการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม แล้วนำมาสังเคราะห์ ยกร่างเป็นแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทาง

กายภาพ 3) ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และเงื่อนไขความสำเร็จ แล้วนำมาผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญและเข้าใจในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบเป็นอย่างดี ทุกคนมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และองค์ประกอบของกลุ่ม ในด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา การดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แล้วนำมาผ่านกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบ โดยการสนทนากลุ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเข้าใจในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบเป็นอย่างดี ทุกคนมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และองค์ประกอบของกลุ่ม ในด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา การดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และผลการประเมินแนวทางตามแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในด้านการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบอยู่

ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสม ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอ สีน้อย (2555 : 96 - 99) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : พหุกรณี ศึกษาผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางดังนี้ 1) โรงเรียนต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน 3) มีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และ 5) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลการวิจัยของ บุญฟ้า ลีมวิธนา (2557 : 136-137) ได้ศึกษายุทธศาสตร์สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ด้าน 68 ตัวบ่งชี้ 2. ผลการศึกษายุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขนาดเล็กต้นแบบ พบว่ามี 6 ยุทธศาสตร์หลัก และ 15 ยุทธศาสตร์ย่อย 3. ผลการร่างยุทธศาสตร์สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยืนยันเบื้องต้น พบว่า รูปแบบการนำ เสนอยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) เป้าหมาย 5) ยุทธศาสตร์หลัก 6) ยุทธศาสตร์ย่อย 7) ตัวชี้วัด 8) แนวดำเนินการ ผลการยืนยันเบื้องต้น พบว่า 6 ยุทธศาสตร์หลักโดยรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และ 15 ยุทธศาสตร์ย่อยโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับลดเป็น 13 ยุทธศาสตร์ย่อย 4. ผลการนำ เสนอและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของยุทธศาสตร์โดยสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ยุทธศาสตร์หลักโดยรวม มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และยุทธศาสตร์ย่อยโดยรวม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับปานกลางและด้านอื่นๆ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสภาพปัญหาการดำเนินงานมีข้อค้นพบว่า ด้านความสัมพันธ์

กับหน่วยงานภายนอกมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล

1.2 สถานศึกษาควรจัดการ

ความรู้ด้านการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยประสิทธิผล

ที่นำแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบไปใช้ในสถานศึกษาทุกระดับ

2.2 ควรวิจัยแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบโดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาทั้งนี้เพราะสถานศึกษาแต่ละขนาดมีบริบทและปัจจัยในการบริหารที่แตกต่างกัน

2.3 ควรวิจัยเชิงเปรียบเทียบ

ระหว่างแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ระหว่างสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบขนาดเล็กกับสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบขนาดใหญ่

2.4 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัย

ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การศึกษาดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียง*. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2552*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ดลนภา ท่วมยัง. (2556). *การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2556.

ตรีศูล พงษ์พันธ์. (2552). *การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *Model การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*.
กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- ทรงศักดิ์ โฉมเจลา. (2557). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ คม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.
- บุญฟ้า ลิ้มวีธนา. (2557). *ยุทธศาสตร์สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8(1), 85-94.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2550). *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- เพ็ญนภา ธีรทองดี. (2553). *การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.*
- สาคร มหาหิงค์. (2555). *การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. (2554). *แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ในสถานศึกษา (พ.ศ.2554 - 2556)*. ชัยภูมิ : กลุ่มนโยบายและแผน.
- เสมอ สีน้อย. (2555). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : พุทธิศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*